

Lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.;

utfärdad den 16 juni 2011.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.²

dels att nuvarande bilaga ska betecknas bilaga 1,

dels att 1 kap. 2 §, 6 kap. 2–7, 14 och 15 §§ samt rubriken till 6 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 6 kap. 14 a §, två nya kapitel, 7 och 8 kap., samt en ny bilaga, bilaga 2, av följande lydelse.

1 kap.

2 § I denna lag finns bestämmelser om ortnamn, fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen samt om utförelse och återlämnande av kulturföremål.

Länsstyrelsen har tillsyn över kulturminnesvården i länet.

Riksantikvarieämbetet har överinseende över kulturminnesvården i landet. Riksantikvarieämbetet får överklaga beslut av domstol eller annan myndighet enligt 1–5 kap.

6 kap. Återlämnande av kulturföremål som olagligt förts bort från en stat som ingår i EES

2 § Med ett kulturföremål avses i detta kapitel ett föremål som

1. i den stat det förts bort från betraktas som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde enligt lagar eller administrativa förfaranden som är förenliga med artikel 36 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och

2. tillhör någon av de kategorier som anges i bilaga 1 till denna lag eller är en integrerad del av inventarierna hos en kyrklig institution eller en integrerad del av en offentlig samling och upptagen i inventarieförteckningen hos ett museum, ett arkiv eller en bibliotekssamling.

Med en offentlig samling avses en samling som ägs av

– en stat som avses i 1 §,

– en lokal eller regional myndighet i en sådan stat, eller

¹ Prop. 2010/11:83, bet. 2010/11:KrU10, rskr. 2010/11:285.

² Lagen omtryckt 2002:620.

– en offentlig institution i en sådan stat vilken ägs eller till stor del finansieras av staten eller av en lokal eller regional myndighet.

3 § Med att ett kulturföremål olagligt förts bort avses i detta kapitel att

1. föremålet förts från en stats territorium i strid med den statens regler som har till syfte att skydda nationella skatter, eller
2. föremålet efter en tidsbegränsad laglig bortförrel inte har återlämnats eller något annat villkor för bortförreln har överträtts.

4 § Den stat från vars territorium kulturföremålet olagligt förts bort får vid allmän domstol väcka talan om återlämnande. Talan ska riktas mot den som innehar föremålet.

Till en ansökan om stämning i mål som avses i första stycket ska det fogas dels en handling som beskriver föremålet och som anger att det är ett kulturföremål, dels en förklaring av den behöriga myndigheten i den återkrävande staten om att föremålet olagligt har förts bort.

Är någon annan än den som innehar föremålet ägare till det, ska domstolen, om ägaren är känd, underrätta honom eller henne om att talan väckts. Den som har en särskild rätt till föremålet ska också underrättas, om han eller hon är känd.

5 § Domstolen får på ansökan av den stat från vars territorium ett kulturföremål olagligt förts bort besluta om säkerhetsåtgärd beträffande föremålet. I sådana fall ska 15 kap. 2, 5, 7, 8 och 10 §§ rättegångsbalken tillämpas. Med bättre rätt till viss egendom ska i det sammanhanget avses rätt att få egendom återlämnad.

6 § Talan om återlämnande ska väckas inom ett år från det att den återkrävande staten har fått kännedom om var föremålet finns och om vem som innehar det. Talan får dock inte väckas senare än trettio år efter det att föremålet olagligt fördes bort. I fråga om föremål som enligt 2 § tillhör en offentlig samling och kyrkliga föremål som har ett särskilt skydd enligt det återkrävande landets lag, får dock talan väckas inom sjuttiofem år efter bortförreln.

Om bortförreln inte längre är olaglig när talan väcks, ska talan ogillas.

7 §³ Om ett kulturföremål ska återlämnas, är den som innehar föremålet för egen räkning berättigad till skälig ersättning av den återkrävande staten. Detta förutsätter att innehavaren visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten. Den som förvärvat föremålet genom arv, testamente, gåva eller bodelning är berättigad till ersättning endast om den som föremålet förvärvats från skulle ha varit det.

14 § Vid rättegången i mål enligt detta kapitel tillämpas vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning är tillåten.

I rättegång om återlämnande får ersättning enligt 7 § yrkas utan stämning.

³ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

Över återlämnande och ersättning får i samma rättegång dömas endast i ett sammanhang.

14 a § Vid handläggningen av frågor som avses i 8 och 11 §§ gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Om inte annat sägs i detta kapitel, avgörs frågan om behörig domstol enligt 10 kap. rättegångsbalken.

15 § I mål enligt detta kapitel gäller i fråga om rättegångskostnaderna 18 kap. rättegångsbalken med följande avvikelser. Om den återkrävande statens motpart inte insett eller bort inse att föremålet olagligt förts bort, ska den återkrävande staten svara för kostnaderna vid tingsrätten. Detsamma gäller under sådana omständigheter kostnaderna i högre rätt, om de har orsakats av att staten överklagat. För kostnad som avses i 18 kap. 6 § rättegångsbalken svarar dock alltid den part som orsakat kostnaden.

7 kap. Återlämnande av kulturföremål som olagligt förts ut från en stat som har tillträtt Unidroit-konventionen

1 § Ett kulturföremål som finns i Sverige och som, efter det att Unidroit-konventionen av den 24 juni 1995 om kulturföremål som stulits eller förts ut olagligt trätt i kraft för Sveriges del, har förts ut olagligt från en stat som tillträtt konventionen ska återlämnas till den staten, om den begär det. Om den olagliga utförseln skett från en konventionsstat som är en EES-stat, ska föremålet dock återlämnas endast om det inte omfattas av definitionen i 6 kap. 2 § första stycket.

Trots första stycket ska föremålet inte återlämnas, om det har förts ut ur staten under upphovsmannens livstid eller inom femtio år från dennes död. Kulturföremål som har tillverkats av en eller flera medlemmar av en stam eller ursprungsbefolkning för stammens eller befolkningens traditionella eller rituella bruk ska dock alltid återlämnas till stammen eller befolkningen.

Definitioner

2 § Med ett kulturföremål avses i detta kapitel ett föremål som är av betydelse för arkeologin, förhistorien, historien, litteraturen, konsten eller vetenskapen och som tillhör någon av de kategorier som anges i bilaga 2 till denna lag.

3 § Med att ett kulturföremål olagligt förts ut avses i detta kapitel att

1. föremålet förts ut från en stats territorium i strid med den statens regler om utförsel av kulturföremål som har till syfte att skydda statens kulturarv, eller
2. föremålet efter en tidsbegränsad laglig utförsel inte har återlämnats eller något annat villkor för utförseln har överträtts.

Väckande av talan

4 § Den stat från vars territorium kulturföremålet olagligt förts ut får vid allmän domstol väcka talan om återlämnande. Talan ska riktas mot den som innehar föremålet.

SFS 2011:782

Till en ansökan om stämning i mål som avses i första stycket ska det fogas dels en handling som beskriver föremålet och som anger att det är ett kulturföremål, dels en förklaring av den behöriga myndigheten i den återkrävande staten om att föremålet olagligt har förts ut.

Är någon annan än den som innehar föremålet ägare till det, ska domstolen, om ägaren är känd, underrätta honom eller henne om att talan väckts. Den som har en särskild rätt till föremålet ska också underrättas, om han eller hon är känd.

5 § Domstolen får på ansökan av den stat från vars territorium ett kulturföremål olagligt förts ut besluta om säkerhetsåtgärd beträffande föremålet. I sådana fall ska 15 kap. 2, 5, 7, 8 och 10 §§ rättegångsbalken tillämpas. Med bättre rätt till viss egendom ska i det sammanhanget avses rätt att få egendom återlämnad.

6 § Talan om återlämnande ska väckas inom tre år från det att den återkrävande staten har fått kännedom om var föremålet finns och om vem som innehar det. Talan får dock inte väckas senare än femtio år efter det att föremålet olagligt fördes ut.

Om utförelsen inte längre är olaglig när talan väcks, ska talan ogillas.

Ersättning

7 § Om ett kulturföremål ska återlämnas, är den som innehar föremålet berättigad till skäligen ersättning av den återkrävande staten. Detta förutsätter att innehavaren visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts ut från den återkrävande staten. Den som förvärvat föremålet genom arv, testamente, gåva eller bodelning är berättigad till ersättning endast om den som föremålet förvärvats från skulle ha varit det.

Rättegångsbestämmelser

8 § Vid rättegången i mål enligt detta kapitel tillämpas vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning är tillåten.

I rättegång om återlämnande får ersättning enligt 7 § yrkas utan stämning.

Över återlämnande och ersättning får i samma rättegång dömas endast i ett sammanhang.

Kostnader

9 § I mål enligt detta kapitel gäller i fråga om rättegångskostnaderna 18 kap. rättegångsbalken med följande avvikelser. Om den återkrävande statens motpart inte insett eller bort inse att föremålet olagligt förts ut, ska den återkrävande staten svara för kostnaderna vid tingsrätten. Detsamma gäller under sådana omständigheter kostnaderna i högre rätt, om de har orsakats av att staten överklagat. För kostnad som avses i 18 kap. 6 § rättegångsbalken svarar dock alltid den part som orsakat kostnaden.

10 § Den återkrävande staten svarar för kostnaderna för verkställigheten av en dom om återlämnande av ett kulturföremål.

SFS 2011:782

Lagval

11 § Om ett kulturföremål som olagligt förts ut från en stat återlämnats, ska äganderätten till föremålet bestämmas enligt den återkrävande statens lag.

8 kap. Återlämnande av kulturföremål som stulits utomlands i en stat som har tillträtt Unidroit-konventionen

1 § För föremål som utgör kulturföremål enligt definitionen i 7 kap. 2 § och som har stulits utomlands i en stat som tillträtt Unidroit-konventionen av den 24 juni 1995 om kulturföremål som stulits eller förts ut olagligt gäller lagen (1986:796) om godtrosvärv av lösöre med den avvikelse som anges i 2 §.

2 § I stället för de tidsfrister som anges i 3 och 5 §§ lagen (1986:796) om godtrosvärv av lösöre ska tidsfrister om tre år gälla.

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Bestämmelsen i 8 kap. 2 § tillämpas inte i fråga om sådana förvärv som har gjorts före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

LENA ADELSON LILJEROTH

Maria Eka
(Kulturdepartementet)

Bilaga 2

De kategorier som avses i 7 kap. 2 § är följande.

1. Sällsynta zoologiska, botaniska, mineralogiska och anatomiska exemplar eller samlingar samt föremål av paleontologiskt intresse.

2. Föremål med historisk anknytning, innefattande vetenskapens och teknologins historia samt krigs- och samhällshistoria, föremål med anknytning till nationella ledares, filosofers, vetenskapsmäns och konstnärers liv samt till händelser av nationell betydelse.

3. Fynd från tillåtna eller otillåtna arkeologiska utgrävningar eller från arkeologiska upptäckter.

4. Delar av konstnärliga eller historiska monument eller fornlämningar som tagits sönder.

5. Antikviteter som är äldre än 100 år, såsom inskriptioner, mynt och graverade sigill.

6. Föremål av etnologiskt intresse.

7. Föremål av konstnärligt intresse, såsom

SFS 2011:782

– tavlor, målningar och teckningar som gjorts helt för hand, oavsett underlag och material, med undantag för industridesign och industritillverkade föremål som dekorerats för hand,

- originalverk i form av statyer och skulpturer, oavsett material,
- gravyrer, tryck och litografier i original, och
- konstnärliga assemblage och montage i original, oavsett material.

8. Enstaka exemplar eller samlingar av sällsynta handskrifter och inkunabler, äldre böcker, dokument och publikationer av särskilt intresse, såsom historiskt, konstnärligt, vetenskapligt eller litterärt intresse.

9. Frimärken eller stämpelmärken och liknande märken, i enstaka exemplar eller i samlingar.

10. Arkiv, inklusive samlingar av ljudupptagningar, fotografier och filmupptagningar.

11. Möbler som är äldre än 100 år och äldre musikinstrument.